

REFLEKSIJE

NEBO IN ZEMLJA

Skrivnostno nebo je že od začetka naše zgodovine vznemirjalo človekovo misel. Zdaj se tej misli in radovednosti počasi razkrivajo skrivnosti neba in pojasnjujejo svoj značaj in svoje bistvo. Pravijo in pišejo, da že živimo v dobi atomske fizike in astronautike. Znanstvena misel in preprosta, naivna radovednost sta se prepletli in združili v odkrivanju in spoznavanju vesoljskih prostorov in teles. Znanstveniki, politiki, generali in predsedniki vlad nam svetujejo v svojih izjavah, da se moramo čuditi moči znanosti in veličini človeškega duha in hrabrosti. Toda pri tem moramo biti pazljivi in pametni in ne smemo zdrkniti v apolitično adoracijo in biti moramo zadovoljni z uspehi znanstvene misli kar nasploh. Kajti kozmonavti in sateliti se med seboj razlikujejo. njihove misije so različne, ideološka podstat njihovih uspehov se oblikuje v okvirih posameznih političnih prolegomen. Tako so vzhodni kozmonavti rezultat premoči sovjetskega družbenega sistema in komunizma, zahodni pa rezultat svobodne znanosti in parlamentarne demokracije. Tako vsaj zatrjujejo tisti, ki financirajo prodor v vesolje. Poznamo sicer predsednike vlad in držav, ki tekmujejo na poti k zvezdam, zato pa manj ali pa skorajda nič ne vemo o tistih znanstvenikih, ki uresničujejo program, s katerim se razmikajo meje zemeljskega bivanja. Inicijatorje in odkritelje vesoljske raketne tehnike je zakrila državna uradna tajnost in zato o njih vemo le to, da so, prav nič pa ne poznamo njihovega destinata, šolanja in oblikovanja, prav nič ne vemo, kako so raziskovali, blodili, ugebali, se motili in odkrivali. Starodavna zgodba o Faustu in Mefistofelu je dobila novo, moderno inačico ...

Kozmonavti z vzhoda in zahoda pripovedujejo, da je pogled na Zemljo iz vesoljskih prostorov prelep. Doslej je lepoto tega pogleda doživelo le nekaj znanih in neznanih izbranih posameznikov, a s problemi žioljenjske eksistence na Zemlji se ubadajo stotine milijonov ljudi. V kozmični tišini se utrinjajo galaktične Ikarove sanje, na Zemlji pa naravno biološko razdaljo med rojstvom in smrtjo izpopolnjujejo vojne, lakota, zatiranje, nesvoboda. In večina pripadnikov človeškega rodu bi lahko k svojemu imenu pripisala še splošni priimek Multatuli. Moralno domljivo bi bilo, če bi se zaradi takega položaja zatekli v sence Schopenhauerjevega pesimizma, a treba je reči, da za enkrat tudi v okviru kozmonavtskega optimizma nimamo kaj početi. Vsekakor pa je neizprosna resnica, da je mnogo bolj težko nasititi človeštvo, kakor pa izdelati vesoljsko raketo. Imamo raketo in gladujoče ljudi. Izdelava sto milijonov lepih in trpežnih čevljev zahteva boljše in vsestranejšo organizacijo, kot pa jo zahteva ostvaritev umetnega zemeljskega spremljevalca. Znanstvena misel zaradi izdelovanja čevljev ne bo kaj prida napredovala, res pa je tudi, da bos, lačen in nesvoboden človek ni nikakršno harmonično dopolnilo zavzetju Lune. Bilo bi napak ustaviti razvoj znanstvenega raziskovanja v atomski fiziki in vesoljski raketni tehniki zaradi izdelovanja čevljev in pridelovanja krompirja, riža, koruze in pšenice, s katerimi se hrani človeški rod. Naravno pa bi bilo, da bi se pridelovanje sočivja razvijalo vzporedno z napredkom znanstvene misli. Oboje namreč v sodobnih pogojih določa ta ali ona politična in gospodarska organizacija. In tekmovanje, ali bo Luna pripadla tej ali oni vojaški zvezi, je osekakor popolna degradacija znanosti.

S tem da je človek stopil na prag vesoljskega prostora, je podan dokaz, da je sodobna znanstvena misel prerasla tesnobne okvire državno politične eksistence sodobnega človeka. Prerasel pa jih je s svojimi židljenskimi potrebami in duhovnimi smotri tudi že vsak navaden zemljan. Zato kozmična romantika ne more odpraviti in razrešiti zemeljskih problemov. Protislovje med prodorno močjo človeškega znanstvenega duha in bedo človeške eksistence na zemlji je večje kot kdajkoli poprej v zgodovini našega planeta. In čeprav je večje kot kdajkoli poprej, bi ga bilo vendar lažje ukiniti kot pa v prejšnjih dobah in stoletjih. In če je narava slepa in nezavedna v svojih zakonitostih, ne sme biti slep in nezaveden človek v svojih navednostih. Radost ob morebitnem skorajšnjem zavzetju Lune ne bo mogla preprečiti zle volje ob visokih cenah hrane in tekstila, zastavica znanstvenega duha na Luninem kraterju ne bo pomenila odprave socialnega in nacionalnega zatiranja, omejevanja svobode duha, rasne diskriminacije in vojne psihoze. Zdi se, da odkrivanje skrivnosti neba kliče k pospešenemu reševanju povsem neskrivnostnih problemov na Zemlji. Tisti, ki so videli nebo, trdijo, da je polno lepote, a da je Zemlja kljub temu lepša kot nebo. To je sicer stvar okusa, a lahko verjamemo, da je Zemlja lepša kot nebo ali da bi vsaj — če zmagata pamet in pravičnost — lahko postala brez mitološke prevare najlepši del stvarstva. Kdor pa nasprotuje tej volji človeka, mu je zdaj odprta prosta pot v vesolje.

Bojan Štih

PROBLEMI SODOBNE DRUŽBE

NEKAJ POTEZ IZRAELSKE ETNOGENEZE

Janko Pleterski

»...

Er sieht ein Ziel, ein Ziel so weit

Im Träumen, wie im Wachen:

Er denkt daran, in dieser Zeit

Mit Juden Staat zu machen!«

Zbadljivka na račun Teodorja Herzla (1860—1904), ustanovitelja sionističnega gibanja.

Po zadnjih podatkih (1. julija 1960) je Izrael štel 2,113.619 prebivalcev, od teh 1,871.872 Židov. Danes jih bo že precej več, saj dotok novih in novih židovskih priseljencev ne presiha. Leta 1956 je živelo po vsem svetu, razen v Izraelu, 10,516.000 Židov in pomen tega demografskega in gospodarskega zaledja nove države v Palestini je komaj mogoče prav oceniti. Takšna je trenutna demografska bilanca prizadevanj za ustanovitev in utrditev židovske države v Palestini in za prerod židovskega naroda.

Organizatorji modernega židovskega gibanja, zlasti svetovnega sionističnega gibanja (ustanovljeno leta 1897), so izhajali s stališča, da Židje kot narod, razpršeni po skoraj vseh deželah sveta, nimajo prihodnosti, da jim pogojev za obstanek ne daje niti liberalni meščanski demokratizem. Židje,